

Izaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor: 2657 E. Lawrence av.

Office of publication: 2657 E. Lawrence av. Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XVI.

Cena lista: \$5.00. Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 1. septembra (Sept. 1), 1923.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 206.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Delavski praznik.

Izjave voditeljev delavskih strank v Združenih državah. (Federated Press.)

SOCIALISTIČNA STRANKA.

Otto Branstetter, tajnik.

Leto za leto ima ameriško delavstvo ta dan za demonstriranje svoje solidarnosti in za cilje svojih organiziranih vrst. Nešteti tisoči delavcev in delavk sp korakali rama ob rami pod zastavo unionizma v pohodih Delavskega dne in njih združena moč je bila svarilo onim, ki bi radi strli aspiracije delavskih mas.

Danes zopet korakajo. Ampak danes je nov smoter v stopinjah korakajočih nog. Pomikajo se v novi meri, v novo smer in proti novemu cilju. Nešteti izprevidi organiziranih delavcev po vsej deželi imajo danes novo značilnost. Niso več demonstracija gole gospodarske sile. Z naraščajočo zavednostjo svoje potence sile se delavci danes pomičejo proti svoji politični zmagi ravno tako kakor ekonomski kontroli.

Ta visoki silj današnjega dneva je tudi cilj socialistične stranke, kakor je bil v vsej njeni zgodovini. Stranka danes iznova posvečuje svoje delo temu cilju v globokem prepričanju, da prejalisej mora priti delavski dan zmag.

INDUSTRIJSKI DELAVCI SVETA.

Ed. E. Anderson, tajnik obrambnega odbora.

Namen Delavskega dne je, da delavski razred v Ameriki pregleda svoje vrste in preudari potence silo svoje solidarnosti. Na ta dan bi morali delavci neustrašeno razmotriti ovire, ki jim stoje na poti in narediti načrte za odstranitev teh ovir.

Mnogo lepih besed bo danes izgovorjenih o pridobitvah ameriškega delavstva, na drugi strani pa so nevarnosti, katerih delavci ne smejo prezreti.

Dokler je delavec lahko zaprt v ječi samo radi tega, ker izrazi svoje mišljenje, ni niti eden unijski delavec na varnem. V leavenworthski ječi se še vedno nahaja 33 mož, večinoma priprostitih delavcev. Za nekatere med njimi je to že sedmi Delavski dan za omrežjem. Njihov edini zločin je, ker so delavci in ker so se med vojno drznili izpregovoriti svoje mnenje.

Organizirani delavci morajo posvetiti vse svoje sile, da enkrat za vselej neha tako nasilstvo. Ako more razred delodajalcev danes držati v ječi delavce, ki so člani I. W. W., radi izražanja mišljenja, bo mogoč jutri storiti isto članom Ameriške delavske federacije.

FARMARSKA-DELAVSKA STRANKA.

J. G. Brown, tajnik.

Letošnji Delavski dan je našel delavce na farmah in v mestih v večji potrebi združitve njihovih ekonomskih in neodvisnih političnih sil kakor kdaj poprej.

Predrznost, s katero delodajalci hite na sodišča in jemljejo prepovedi v vseh sporih z delavci, potrjuje resničnost trditve, da so sodišča zadnje zavetišče sovražnikov delavstva. Ako katera država slučajno omeji rabo "indžunkšnov", pride takoj vrhovno sodišče in razveljavi dotični zakon. Ko je kongres sprejel znani Claytonov zakon, je bilo upati, da so sodišča končno dobila po repu; motili smo se. Vrhovno sodišče je vse tiste točke razveljavilo kot neustavne.

Delavci so se dolgo časa zanašali na "prijatelje". Zdaj se morajo zanesti le še nase. Problem, ki muči delavce, ni krajevnega pomena; ta problem ni omejen le na gotove pokrajine ali posamezne države, temveč se tiče delavcev po vseh Združenih državah, zato ga morajo rešiti delavci vse dežele. Vsa krajevna politična gibanja med delavci se morajo spojiti v celoto, ako hočemo kaj doseči.

Ako se to zgodi, tedaj bo Delavski dan leta 1924. našel delavce Združenih držav na poti pravega napredka, tisti poti, ki je bila doslej preveč zanemarjana.

FEDERATIVNA FARMARSKA-DELAVSKA STRANKA.

Joseph Manley, tajnik.

Delavski dan leta 1923. je našel ameriški delavski razred v veliki krizi.

Delavke unije so radi zadnjih napadov po kapitalističnih institucijah doživele težke poraze. Političarji in strank in skupine, ki pod gospodstvom starih strank objavljajo zakone, so pridno pomagale v generalni kampanji za uničevanje unij.

Od obrežja do obrežja, kakor še nikdar poprej, so delavci zadnje čase poskušali z neodvisno politično akcijo in edinim pomožnim sredstvom. Ti poskusi so pa našli na odpor pri starih unijskih odbornikih, ki so pričeli postavljati in sabotirati neodvisno politično akcijo delavstva.

(Dalje na 3. strani.)

AVTOKRACIJA ALI DEMOKRACIJA V INDUSTRIJI—TO JE VPRAŠANJE.

Dokler ni demokracije v industriji, je vsaka druga demokracija nemogoča.

(Federated Press. Piše Warren S. Stone k Delavskemu dnevu.)

Letošnji Delavski dan nas je našel v eni najbolj kritičnih dob ameriške zgodovine. Problem kapitalističnih niso naši dedje nikdar poznali, vpijejo k nam po rešitvi. Konferenca in intrige diplomatov in političarjev, pridige in prošnje duhovnikov in resolucije vseh mogočih civilnih klubov niso rešile, niti ne morejo rešiti teh problemov. Edino masa delavcev, ki producira in transportira vse, potrebščine življenja, lahko reši te probleme in premaga silo mečinje, požrešnosti in sebičnosti okoli sebe, ako se organizira in zna porabiti svojo ekonomsko in politično silo.

Nevarnost bodoče vojne zasenčuje vsa druga vprašanja. Ameriško delavstvo nima večje naloge kakor kooperirati s delavstvom drugih dežel za dosego trajnega mira.

Drugo veliko vprašanje, s katerim se morajo ameriški delavci baviti, je boj med avtokracijo in demokracijo v industriji. Tu je prizadeta stabilnost, harmonija in prosperiteta cele ekonomske zgradbe v Ameriki. Miru v industriji ne more in ne sme biti, dokler možje, ki so investirali v industrijo svoje največje bogastvo — svojo delovno silo in življenja — nimajo besede v upravi industriji, saj toliko besede in pravice

kakor oni, ki investirajo le denar vanje. Delavci se danes bojujejo za nekaj več kot samo za večje mezde in krajši delavnik.

Demokracija v vladi mora biti v zvezi s demokracijo v industriji; druge prave demokracije ni. Ker smo zamenjali demokracijo v industriji, smo v nevarnosti, da izgubimo tudi politično demokracijo. Ako nečje delavci Amerike pasti nazaj v gospodarsko suženstvo, morajo takoj organizirati svoje politične sile in si izvoliti pošteno in sposobno vlado. Tu je zdravilo zoper uzurpirano moč sodišč, ki dovoljujejo par nazadnjaškim sodnikom, nastavljenim do smrti in daleč odstranjenim od glasu in potreb ljudstva, da lahko razveljavljajo zakone proti otrokarnemu delu, za zaščito ženskega dela in zakone glede drugih človeških reform, ki jih sprejema kongres ponovno in ponovno na skoro soglasno zahtevo ljudstva.

Končni cilj delavstva je človeška družba, v kateri bodo ljudje živeli kakor bratje, ne pa kot izkoriščevalci drug drugega. To ni prazen sen; to je že fakt v mnogih krajih, kjer duh kooperiranja prevladuje v industriji. Trideset milijonov delavcev po vsem svetu je združenih in pomaga drug drugemu s življenjskimi potrebščinami na podlagi kooperacije. Neumnost je govoriti o bratstvu v naših socialnih razmerah, dokler nimamo bratstva v industrijskem življenju. Bratstva in dobre volje v industriji pa ne bo toliko časa, dokler ne bo delo za družbo namesto dobička idejal industriji.

Plinarji odklonili razsodišče.

Delavci so obvestili vodstvo čikaške plinarne, da so odklonili stavko še za en teden.

SVOJE ZAHTEVE GLEDJE MEZDNEGA POVIŠKA NE MARAJO UMAKNITI NA NOBEN NAČIN.

Chicago, Ill. — Prisilno razsodišče so unijski delavci zavrgli ter naročili uradnikom na izredni seji obeh plinarskih organizacij, da ne smejo na noben način popustiti v zahtevi po 25 in 28 odstotnem povzra. Kljub temu pa ne bo še stavke najmanj en teden.

Včeraj zjutraj je odsek unijskih zastopnikov vročil ultimatum uradnikom čikaške plinarne "The People's Gas Light and Coke Co." Pozneje so unijski delavci konferirali s županom Deverjem, ki je naprosil uradnike, naj delajo na to, da ne bo prekinjeno zalaganje mesta s plinom.

Unijski delavci se snidejo na zborovanje prihodnje četrtke zvečer, in če dotlej ne ustreže kompenzacija njih mezdnim zahtevam, bodo določili na tisti seji dan za stavko.

Okoli 500 plinarjev je napolnilo malo dvorano na W. Washington st. že pol ure poprej, preden je pozval predsednik tega zborovanja vdeležence k redu. Predsednik plinarske organizacije James Murphy je vodil zborovanje.

Murphy je obrazložil potek mezdnih pogajanj s plinarjo in naznanil, da je kompanija odklonila unijske zahteve.

"Kljub priznanju, da so uradniki plinarne potrošili \$10,000,000 v boju proti znižanju plinovih cen, ne marajo dovoliti vam, ki ste kompanijski delavci, pošteno mezde," je dejal. "Kompanija trdi, da bi ji bilo treba izdati \$1,000,000 več, če bi ustregla vašim zahtevam ter vam vsilila mezdo. Namesto da bi nam podali konkreten predlog glede vaših mezd, so nam ponudili v spravo razsodišče, ki naj bi uredilo vaše plačo. Po tistem načrtu bi naj mi (Dalje na 3. strani.)

NAROČNIKOM.

V ponedeljek 3. septembra je postavljen državni praznik Labor Day, zato "Prosveta" na ta dan ne izide.

Nemški kaos.

Berlinska vlada pripravlja ljudstvo na naznanilo o kapitulaciji v Poruhurju.

Berlin, 31. avg. — Stresemannova vlada se ne upa povedati nemškemu ljudstvu, da je sklenila s kapitalisti vred kapitalizirati v Poruhurju in delati kompromise s Francozi. Boji se nacionalistov, ki se vpijejo na vsa usta, da "se je vlada prodala socialistom, ki bodo ponovno prodali narod sovražniku". Vlada pošilja novice o kapitulaciji v svet polagoma.

Socialistični parlamentarni tiskovni biro poroča dneвно o razlogih, ki so dovedli Nemčijo do točke, ko mora stopiti v pogajanja s Francijo. Ker pa Francija trdovravno zahteva, da pogajanja ne bo, dokler traja pasivna resistenca v Poruhurju, mora resistenca prenehati. Na drugi strani poroča kapitalistični listi, da nemških industrij bo konec, če se pride hitro do sporazuma s Francijo.

Prvi korak, ki ga stori Stresemannova je to dni all prihodnji teden, bo odpoklic bojkota železnice, ki so v francoskih rokah. Nemčija prizna francosko železniko upravo v Poruhurju. Drugi korak bo plačevanje davka od premoga. To pomeni, da bodo Nemci zopet kopali premog s polno paro in zakladali z njim Francoze in sebe, da jim ne bo treba uvažati premoga iz Anglije.

Izgredi nacionalistov in komunistični nemiri se ne prenehoma ponavljajo zdaj tu in zdaj tam. Veliko število komunistov je bilo aretiranih zadnje dni. Marka pa ne preneha pada. Zdaj je dvanajst milijonov mark za en dolar.

SPOR V INDUSTRIJI TRDEGA PREMOGA.

Harrisburg, Pa., 31. avg. — Zastopniki unije rudarjev so izročili guvernerju Pinchotu odgovor na njegov predlog za poravnanje spora med operatorji in rudarji na polju antracitnega premoga, ne da bi prenehali s delom. Zastopniki rudarjev in operatorjev se še pogajajo, a nečje pristati na njegov načrt za izravnanje, češ, da so našli v njem napake. Vendar se rudarji pripravljajo še na daljša pogajanja pod vodstvom Pinchota.

Ententa poskuša preprečiti vojno.

Grčija je zavrgla tri točke ultimata, sprejela pa je druge štiri s pogojem, če jih Italija olajša. Ako ne bo Italija s tem zadovoljna, apelira Grška na ligo narodov. Podivjani fašisti napadajo grške konzulate. — Ultimati Jugoslaviji je potekel. Fašisti razdejali jugoslovansko ladjo v Barosu. Mussolini je poslal čete v španski Tangier.

London, 31. avg. — Brzojavka iz Rima se glasi, da Mussolini ni zadovoljen s odgovorom Grške. Italija zahteva, da Grška sprejme vse originalne točke ultimata. Italijansko bojno brodovje je odplulo iz Taranta.

Druga brzojavka sporoča, da je Mussolini proti intervenciji lige narodov.

Paris, 31. avg. — Medzavezniški sve poslanikov je aneč obvestil grško vlado, da mora najstrožje preiskati zadevo umora italijanskih razmejitenih komisarjev in dognati, kdo je zakrivil zločin, toda velešile si pridržujejo pravico besede pri določanju kazni in odškodnine, katero bo Grška eventualno primorana plačati Italiji.

Atna, Grška, 31. avg. — Grška vlada je zavrgla tri točke italijanskega ultimata, sprejela pa je štiri točke, ki morajo biti olajšane. V tem smislu je Grčija včeraj odgovorila Italiji.

Grška vlada je zavrgla točko, ki določa 50 milijonov lir odškodnine, strogo preiskavo umora na lica mesta ob navzočnosti italijanskega atašee in smrtno kazen za morilce. Te točke smatra Grčija za poniževalne in posegajoče v njeno suverenost.

Sprejela pa je sledeče plačane točke: Najvišji grški vojaški poveljnik izpše obilovalanje; v stolni atenski cerkvi se vrši maša za umorjenimi komisarji in ministri bodo navzoči; istega dne vojaški oddelek salutira italijanski zastavi pred poslaništvom grške čete izkazajo vojaško čast mrtvim komisarjem, ko bodo prenešeni na ladjo, ki jih povede v Italijo.

Ako Italija ne sprejme tega odgovora, tedaj bo Grška apelirala na ligo narodov za posredovanje. Grška in Italija sta članici lige narodov.

Grška vlada je pripravljena dati primerno odškodnino sorodnikom umorjenih Italijanov, nikakor pa noče plačati 50 milijonov lir italijanski vladi kakor zahteva Mussolini.

Grška vlada zanika trditve Italije, da je bil umor izvršen pred očmi grških oblasti. Najbližja grška posadka je bila oddaljena šest milj. Grška nota dalje povdarja, da še ni dokazano, da so Grki izvršili umor. Grška vlada pravi, da bi bila zelo vesela, če ji mora Italija dati dokumentarne dokaze o krivdi Grkov.

Italijanski poslanik v Atnah je odšel v Janino, kjer bo navzoč pri prelaskavi. Gonatas je objubil poslaniku, da grški cenzor ne bo branil časopisja objaviti poročil s italijanske strani o aferi.

Paris, 31. avg. — Francija in Anglija sta takoj storili vse potrebne korake, da se prepreči vojna med Italijo in Grško za vsako ceno. Angleška vlada je posvarila Italijo, naj se ne prenehlj in podaljša rok svojega ultimata, Grško je pa opomnila, naj preišče zadevo do dna in poišče morilce italijanskih komisarjev. V slučaju, da se Italija ne bo zmenila, bo Anglija zahtevala, da se spor poveri ligi narodov. Francija podpira Anglijo v tem oziru.

Italijanski krogi v Parizu pa pravijo, da to je zadeva Italije in Grčije, v katero se liga ne sme mešati. Ako pride do vojne, bo Grška napadalec, ker je provokirala Italijo s umorom njenih komisarjev, ki so uživali poslaniški status. Če Grška ne sprejme vseh zahtev v ultimatu, bo Italija okupirala kos grškega ozemlja in ga držala toliko časa, dokler Grška ne izpolni vseh zahtev. V tem slučaju se Italija postavlja na stališče Francije ki je zasedla Poruhurje.

(Dalje na 3. strani.)

Paris, 31. avg. — Italijanski ultimati Jugoslaviji, katerega je Mussolini poslal pred osmini dnevi v Belgrad radi reških homatij, je danes potekel. V tem momentu še ni znano, kaj je Jugoslavija odgovorila in če je sploh odgovorila.

(Včeraj je prišla vest z Reke, da Jugoslavija ne bo sprejela Mussolinijevih zahtev.)

Reka, 31. avg. — Včeraj popoldne so fašisti napadli jugoslovansko trgovsko ladjo v pristanišču Barosa, izgnali mostvo na breg in uničili ladjo.

To je bila represalija za dogodek, ki so ga pripetili v uredu v Dubrovniku. Hrvatje so tam pretepli nekega italijanskega kapitana in dva mornarja ter jim potrgali fašistovske znake.

Madrid, 31. avg. — Mussolini je včeraj na presenetljiv način posegel v tangiersko vprašanje. Četila italijanskih karabinjerov so je izkrcala v Tangieru pod pretvezo, da bo varovala italijanske državljane pred nasilnostmi. Španska vlada je vsa iz sebo radi tega nerazumljivega koraka Italije in bo zahtevala pojasnila. Anglija in Francija, ki so prepirati v Španijo že dnaj časa radi Tangiera tudi ne bosta mirovali. (Tangier je v španskem Maroku, na afriški strani Sredozemskega morja ravno nasproti angleškega Gibraltarja.)

Preplašena reakcija.

Poldruget milijon radikalcev je v Ameriki in tri milijone dolarjev gre za propagando.

Minneapolis, Minn. — V tem mestu zboruje organizacija ameriških advokatov "American Bar Association". Znano je, da so ameriški odvjetniki po ogromni večini nazadnjaki in najmočnejša zpora kapitalizma. Iz njihove arede izhajajo sodniki, zakonodajalci in javni uradniki ene ali druge vladajoče skupine.

Na zboru je bilo slišati ostre napade zoper vse, kar je naprednega. Neki vrhovni sodnik je istresel svojo jezo nad javno kritiko, ki je naperjena proti vrhovnemu sodišču, katero skrbno varuje interese velikih kapitalistov.

V četrtki je bila debata o radikalnih. Neki Sanner iz Texasa je poročal strmečim delegatom, da je "Ameriški milijon in pol socialistov, komunistov in drugih revolucionarjev, ki bi radi izpremenili ameriško vlado in sistem privatnih industrij. Radikalci imajo 400 časopisov, katere čita pet milijonov ljudi. Rekel je tudi, da so radikalci lanske leto potrošili tri milijone dolarjev za propagando.

Sanner je pozival delegate, naj se zganajo vpriso toliko "nevarnosti", ki jih čaka.

ZDRUŽENE DRŽAVE PRIZNAJE MEHIKO.

Washington, D. C. — Državni departament je objavil pogodbo med Združenimi državami in Mehiko, po kateri Unija priznava sedanjo Obregonovo vlado v Mehiki. Pogodba je bila sklenjena med ameriškim zastopnikom C. B. Warrenom in J. Bartonom ter mehiško vlado pri pogajanjih, ki so se vršila v Mehikem mestu.

VRHNE.

Chicago in okolice: V nedeljo nestalno. Lokalni nallivi. Veščel južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 78, najnižja 58. Sonce izide ob 6:14, zalze ob 7:28.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za izposojnino \$2.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Augusta 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MUSSOLINI BEZLA IN HOČE IMETI VOJNO ZA VSAKO CENO.

Ako kdo sodi dejanja italijanske vlade zadnjih dni s stališča razsodnosti in pameti, se nehoti vpraša, ali se ni Mussoliniju, voditelju italijanskih fašistov in ministrskemu predsedniku zmešala pamet? Mussoliniju ni zadostovalo, da je poslal ultimatum Grčiji in Jugoslaviji in sicer v zadevah, katere bi moral predložiti ligi narodov, ampak je poslal bojne ladje še v Tanger in tam izkrcal italijanske žandarje in vojake, do katerega nima Italija po zgodovinskem plemenskem in trgovskem pravu najmanjše pravice.

Tam blizu, kjer se nahaja danes Tanger, je ob času Rimljanov stalo mesto Tingis, ki je pa že ob času rimskega cesarja Avgusta postalo svobodno mesto. Mesto je imelo različne gospodarje, toda nikdar ni nad njim gospodovala Italija. Gospodarili so nad mestom Vandali, Bizantinci in Arabci. Na to Portugalci in Španci in nekaj časa je bilo tudi pod britako suvereniteto. Britje so mesto zapustili prostovoljno še v letu 1684, ker so bili stroški za vzdrževanje suverenitete preveliki. Prepustili so mesto Mavrom. Francozje so obstreljevali mesto v letu 1844, ko so bili v vojni proti Maroku. Leta 1904 je Velika Britanija izjavila, da se ne bo vmešavala v akcijo Francije v Maroku, ker je dobila koncesije v Egiptu. Nemčija ni bila zadovoljna s temi razmerami in je diplomatično intrigirala. Šele leta 1906 je prišlo do sporazuma na konferenci v Algeriasu, ki je sprejela resolucijo, po kateri se ustanovi policija iz domačinov, močna dva do dva tisoč pet sto mož, katere instruktorji so Španci in Francozje in katere vrhovni nadzornik je švicarski oficir. Leta 1911 je prišlo do nove pogodbe, ki je uredila meje med Francijo in Španijo v Maroku. Španija je v letu 1912 izjavila, da Tanger spada v njene interesne sfere. To je kratek pregled zgodovine, ki dokazuje, da so se razne države potegovala, da podjarmijo Maroko in da Italija ni imela nikdar kaj govoriti pri teh vprašanjih.

Ako Italija zdaj provocira v Maroku, kot je Nemčija v letu 1911, tedaj to dela v interesu neke gotove države. Njen nastop ni v interesu Španije.

Mussolini pravi, da je tisti gospodar nad Gibraltarsko morso ožino, ki zapoveduje v Tangerju. Ako lastuje Velika Britanija Tanger in Gibraltar, tedaj je Italija zaprta v Sredozemskem morju. Iz tega sledi, da neka druga država tajno podpira Italijo in da je Mussolini odposlal bojne ladje in pustil izkrcati italijanske žandarje, ker se zanaša na podporo neke druge velike države. Katere? To pokaže bodočnost prav kmalu!

Amerika se je pridružila svetovni vojni in proglasila je svojih štirinajst točk. Med temi točkami je bila zahteva, da morja postanejo prosta. Kako so vpoštevali ameriško zahtevo pri sklepanju miru, da pokazuje sedanja akcija Mussolinija v Tangerju.

Gospodje, ki vladajo v Evropi, bi radi vprizorili zopet novo klanje, ki se imenuje vojna. Oni pač sodijo, da so narodni toliko pozabili na strahote zadnje vojne, da se bodo dali zopet znova nahujskati, da pojdejo mirno v mednarodno klavnico. Za provokatorja so si izbrali širokousta Mussolinija. Njemu je odkazana naloga, da toliko časa izziva, da ne more drugega slediti kot vojna. Ob času sklepanja miru so evropski diplomatje obljubovali, kako bodo Evropo rekonstruirali. Komaj je bil sklenjen mir, so pa pokazali svoje pravo imperijalistično lice. Imperijalizem in rekonstrukcija sta dva nasprotna pojma. Imperijalizem, dete modernega kapitalizma, podira in ne rekonstruira. Imperijalizem oropa ljudske množice doma življenjskih sredstev, za to da lahko oplenuje tuje narode njih imetka. Imperijalizem je destruktiven!

To svojstvo imperijalizma se je po sklenjenem miru pokazalo v vseh evropskih deželah. Mesto da bi gradili in popravili, kar je uničila vojna, so se oboroževali in pripravljali za novo vojno, še za večje klanje, ker so tako zahtevali imperijalistični interesi.

Posledice teh imperijalističnih blodenj se zdaj kažejo v činih Mussolinija, italijanskega ministrskega predsednika, ki tirajo Evropo v novo vojno. Le ljudje, ki so poblaznili radi imperijalističnih sanj, so zmožni činov, kakršne zdaj izvršuje Mussolini.

SLIKE IZ NASELBIN.

Clinton, Ind. — Delavski razmere so še vedno po starem. Nekateri premoški rudniki so do sedaj še presaj dobro obratovali, ali sedaj so pa malo ponehali. Ne vemo vzroka. Nekateri ugrabijo tako, drugi drugače, a nihče ne ve pravega vzroka. Pravijo, da so gospodje podjetniki izgubili naročila. V "Prosveti" pa vidim včasih, da premoški primanjkuje torej je prava zagonetka, kako da rudarji dobimo v jeseni počitnice.

Letošnje poletje smo imeli tu jako hudo vročino, da se kar sopsti ni dalo, a mislim, da je bila po južnem Illinoisu še hujša vročina, ker tam so bili zelo razgredli pod imenom S. L. P. Bili so tako vroči, da bi bili kmalu vsi resignirali. S. Z. tako mislim, da je propadla ali zaspala za vedno. Naj le v miru spi, saj dobrega itak ni imela ničesar na tem grenkem svetu. Na onem svetu ji privoščim vse najboljše ter ji odpustim vse njene ostale grehe.

Pa pustimo to; grem rajše k stvari. V Clintonu imamo klub Jugoslovanske socialistične zveze, ki ima seje vsako zadnjo nedeljo v mesecu od desetih dopoldne. Dosedaj so se seje vršile pri sodrugu Ignacu Musarju in prihodnja seja se bo vršila ravno ob istem času, a pri sodrugu Johnu Ivanu. Sodrugji, ne pozabite tega.

Želel bi, da se seje udeležite tudi ostali rojaki, da bi ne bili vedno le eni in isti. Vsakega Slovenca je sveta dolžnost, da se tudi politično organizira. Le glejmo naše delodajalce, kako so pridni s organiziranjem proti nam. Naj nihče ne dela takih izgovorov, da je boljši socialist kot so drugi. To ni dovolj. Vsak se mora tudi dejstveno pokazati, ne samo s govorjenjem. Poglejte druge v političnih organizacijah, kako napredujejo, ali Slovenci pa smo najzadnji.

Torej na svidenje vsi na seji! — Organizator soc. kluba.

Atlasburg, Pa. — Ni mi znano, če sem kdaj čital dopis iz naše prijetne naselbine, kjer sem prebil že eno leto, a veseno doživljal še malo prijetnih uric, paš pa toliko več slabih. Pa naj nekoliko opišem našo naselbino. Precej obširna je in bliva nas tu več sto družin vsakovrstnih narodnosti. Slovencev je še najmanj, namreč samo nekaj družin in nekaj samcev. Drugače pa smo po mišljenju kot eden, živimo v največjem sporazumu, vsi zaposleni v premogorju, ker drugega dela itak tukaj ni. Mučiti se moramo globoko pod zemljo za kosček kruha, ki ga nam dovoljuje kapitalistična svojast, da preživljamo družine in sebe s najpotrebnejšim, o kakem razkošju pa še pojma nimamo. Delamo vsaki dan, dokler nam gospod ne reče: "Ostanite doma, nimam več dela za vas. Meni ste potrebno že naredili in nagradili visoko vsoto, da lahko živim, vi pa pojdite s trebuhom za kruhom s praznimi žepi."

Tako dela z revnimi delavci kapitalizem. Garaj, dokler si živ in potreben. Ni še dolgo, ko smo izgubili tri unijake delavce iz našega rova. Dva smo častno spremili na pokopališče z godbo k zadnjemu počitku. Obenem se je pripetila druga neizgoda, da se je ponesrečil naš sobrat Anton Umek. Zlomilo mu je desno nogo pri padcu v avtomobilu, tako, da siromak ne more s postelje. Bil je več tednov v bolnišnici v Canesburgu, sedaj pa se nahaja doma pri svoji družini brez vsakega sredstva. Malo pred stavko je bil dospel v našo novo domovino, ali tudi tu ni našel prave sreče.

Iz tega vzroka so me izvolili naši bratje v Atlasburgu, naj obiščem bližnje naselbine in zberem kak prispevek v pomoč ponesrečenemu. Za prispevke se vsem darovalcem iskreno zahvaljujem, a posebno še za zahvalne jeta prizadeta Anton in njegova soproga Umek. Z darovi so prispevali sledeči:

Toni Močilnikar \$5; po \$2: John Flis, Valentine Babič, Pit Pekaj, George Prezel, Steve Jenko in Tom Burie. Po dolarju so dali: Frank Korosec, John Panigra, Louis Kariš, Joseph Znidar, Joseph Pampar, Andrej Antonič, Matija Senčur, John Pintar, Louis Vršnik, Frank Baraga, Jakob Karčnik, Frank Lavrič, Frank Bratuš, Louis Sadar, Frank Stefanič, Joseph Kováčik, Frank Pumpe, Joseph Grubar, Tony Jerman, Mike Paušnik, Mike Klenovšek, Joe Paška-

riš, Mike Klopčič, Tony Dverček, John Stebe, Frank Pikel, Frank Lavrine, Frank Sever, John Jurčič in Joseph Gaspet.

Po 50c so darovali: Frank Reven, John Saje, John Leskovec, Anton London, Joseph Trebežar, John Sodar, Tony Hribar, Frank Laurie, Pit Mošina, Josefina Lukanič, John Lukanič, Marko Bastovski, John Ken, Math Jereb, Jakob Leskovic, Louis Čai, Tony Puš, Frank Rezek, Rudolf Geinjar in Joseph Polosovič.

John Pirh je daroval 35c in Frank Bregar 25c.

Skupaj je bilo nabranega \$58.60, za kar se še enkrat zahvaljujem vsem darovalcem, pa tudi tistim, ki so me podomače osteli. — Johan Flis.

O antracitnem sporu.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Zakaj so unijaki zastopniki odklonili arbitracijo ali razsodišče radi njihovih zahtev od podjetnikov trdega premoga?

Vsak rudar ve, da je bil kar dvostranski varan po zastopniku "javnosti", kateri je bil leta 1920 predsednik razsodišnega ali arbitrajskega odbora. Poslušnost tega priveska kapitalističnega sistema je stala rudarje trdega premoga ničmanj kot \$30,000,000 za katere so bili prikrajšani na mezdah, ki bi bile po pravici pripadle njim.

Glumači pri železniškem delavskem odboru pa celo na arbitracijoniso hoteli pristati. Komaj leto dni je od tega, kar je omenjeni odbor objavil, da morajo delavci čakati na življenjsko mezdo toliko časa, dokler niso za podjetnike zadovoljivi dobički, in vztrajal je pri zahtevah, da bo Wall Street vzdrževal kompanijske unije železničarjev.

Pred tremi leti je antracitna premogovna komisija pričela drezati antracitne monopoliste tam, kjer so najbolj občutljivi in se gre za njih profite. Na ta način so najmanj najbolj dokazali, kako veliki so profiti mogoteev industrije trdega premoga, ter da je njim čisto lahko povišati ceno premoga za konzumente.

Zadnja arbitracijska igra te industrije je najzanežljivejša pokazala, kako poslušni so premogarskim podjetnikom takozvani zastopniki "publike". "Nepriistranski" predsednik razsodišnega odbora je pristal na to, da dobijo rudarji toliko plačo, kot so njih življenjski stroški po preračunanju njih izdatkov. Vse to se lepo sliši, a ko je ekonomski računar prišel na to, da so povprečni dohodki premogarjev za 27 odstotkov nižji kot so povprečni stroški delavcev družine in bi bilo rudarjem treba povišati mezdo za 27 odstotkov, ni hotel nič več slišati. Pristal je na to, da se poviša meza za 17 odstotkov, računarja, ki je ugotovil, da je treba povišati mezdo rudarjem za 27 odstotkov, pa je odslavil.

Rauschenbuech je o tem razpravljal v svoji knjigi in pravi, da so rudarji antracitnega premoga le radovedni, kaj je na predsednika razsodišnega odbora toliko vplivalo, da se je tako hitro premislil, ko je doznal, da koliko bo treba povišati rudarjem plačilno lestvico in je potem pristal samo na 17 odstotno povišanje.

Iz te in vseh drugih nešteti izkušenj o korumpiranih razsodiščih je torej jasno, zakaj rudarji niso hoteli pristati na kako razsojevanje radi spora med njimi in operatorji.

GOVERNER DRŽAVE INDIANE IMA DVA MILJONA DOLGO.

Indianapolis, Ind. — Unijaki governorja Warren T. McGrayja, čigar dolgovlji znašajo okoli dva milijona dolarjev, so se sporazumeli v toliko, da se bodo pobotali z governorjem.

Governor, češ, da bo governor zastranega resigniral, odločno zanikuje njegovi prijatelji ter pravijo, da nimajo njegove finančne težkoče nobenega stika z državo.

V izjavi, ki jo je podal governor zaeno s povabilom upnikov na sestanek z njim, je rečeno: "Posebne ekonomične razmere, ki se tišejo poljedelstva, so odgovorne za težkoče v mojih osebnih zadevah. "Moje premoženje je več vredno kakor pa moje obveznosti, in treba mi je le prilike, da se izkopljem iz te zagate. S primerno likvidacijo morem plačati dolar za dolar."

DELAVCI V ČIKASKIH ŽITNICAH ZAGROZILI S STAVKO.

Chicago, Ill. — Ena najnevarnejših stavk v zgodovini tega mesta se obeta v soboto zjutraj. Če pride do nje, bo ustavljeno vse žitno gibanje v čikaskem mestu. Deset milijonov mernikov pšenice je sedaj v čikaskih žitnicah.

Osemsto uslužbenecem v tridesetih največjih mestnih žitnicah je naročil unijaki predsednik Harry J. Aldous, naj zahtevajo osemurni delavnik in vsikano plačo. Vsak posameznik naj povzame te korake sam, in če bi ne bilo nstrezne njegovi zahtevi, naj gre s dela.

Kakor poroča Aldous, so pričeli lastniki mestnih žitnic že odpuščati z dela unijake delavce.

Po njegovem zatrdilu je trdila Armour Grain Co. že odslavila deset uslužbenec, ki so pristopili k uniji, dočim je Bartlett-Frazier odslavila finančnega unijakega tajnika Franka Grosha.

Delavci zahtevajo desetodstotni povešek na uro za delavce, a za vse druge uslužbence pa deset dolarjev več na mesec.

PANAMSKA CARINA \$76,500,000.

Washington, D. C. — Več kakor 20,000 ladij s skupnim tovorom 84,000,000 ton, za kar je bilo treba plačati več kakor \$76,500,000, je preplulo panamski prekop v devetih letih njegovega obstanka. Devet let je minilo dne 14. avgusta.

Prvo leto po otvoritvi se je prekopa poslužilo 1,311 vozil s tovorom tonažo \$5,861,785, za kar je bilo treba plačati \$5,171,000 carine. V letu, ki se je pravkar končalo, je prekop preplulo 4,272 ladij s tovorom 21,210,000 ton blaga, ki je prineslo \$18,975,000 carine.

V celem devetletnem razdobju je kazal promet lep narašček. Zadnje leto je bilo najboljšo od vseh ostalih. Največ je narasel ameriški promet.

Prva žena v turškem parlamentu. Žena zmagovalca v grško-turški vojni, Kemal paše, je bila pri zadnjih volitvah v turški parlament izvoljena za poslanko.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Prisilna delavnica za ženske v Begunjah pri Lescach se zopet otvori.

Za stavkujoče rudarje v Trbovu. Ljahn je naklonila ljubljanska občina 10,000 dinarjev.

Ljubljanski mestni proračun izkazuje 5 milijonov deficita. Klerikalno-komunistična večina gospodari tako krasno, da si bo kmalu pridobila patent na — prazne kase.

Preiskava proti atentatorju Rašču, ki je hotel ubiti Pašiča je končana. Rašč pravi, da je storil to samo radi osebnih ozirov, nikakor pa ne iz političnih. Beogradska "Republika" je prinesla o tem senzacionalna razkritja, ki so zlasti kompromitujoča za Pašiča.

Za 150 milijonov novih bankovcev bodo natisnili v naši državi. Zaradi tega pa se vrednost teh bankovcev ne bo poslabšala, ker bodo oddani v promet šele potem, ko bo prejela naša vlada od Avstrije 5 milijonov zlatih kron.

Nesreče in nagode. — Požar v Podovi pri Račjem je udarila med nevihto strela v poslopje poselnika Vincenca Španingerja. Pri tem se je vnela tudi hiša sosedu. Ploha je preprečila, da se niso vnele tudi druge hiše. — Nesreča s granato. V Pijčeu se je igral neki Fran Lukin s granato tako dolgo, da je eksplodirala. Učinek eksplozije je bil strašovit. Lukina, njegovega brata in očeta, ki sta bila v bližini, je granata raztrgala na kose. — Strela je udarila v cerkev na Braču, ko je bila polna otrok. 15 otrok je bilo omamljenih ki so pa kasneje prišli k zavesti. — Samomor. V Kranju si je z britviljo prerezal vrat Peter Frelih iz Gorice nad Zeleniki. — Krvava drama. V Osljaku je zaklal Peter Szaboj ljubimec svoje žene Zarijo Subotića. — Ustrelil se je na Sušaku bančni ravnatelj Dragotin Lončarič, sin podjetnika Lonariča in sicer zaradi prepira a stariši svoje neveste. — Utonila je v potoku Pak pri Šostanju 2 in pol letna hčerka gostilničarja Skornšeka.

Ali veš, zakaj se tvoj deček tako rad potopa s drugimi dečki in uganja razne "porednosti"? Odgovor na to in mnoge uganje v obnašanju otrok najdeš v knjigi "Zakon biogenetike", katero dobiš pri Književni matici SNPJ.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"

in

"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Zele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J.,
Chicago, Ill.

Tukaj pošiljam \$1.50 za knjigo "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katero mi pošljite takoj poštino prosto.

Ime

Naslov

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

DELAUSKI PRAZNIK.

(Nadaljevanje s prve strani.)

lavcev. Leta 1886. je unijsko oficijelstvo uspešno zdrobilo alično gibanje organiziranih delavskih vrst. Danes, leta 1923., ne bodo uspeli. Clanstvo ima izkušnje.

Na čikaški konvenciji je bila dne 3. julija ustanovljena federativna farmerska-delavska stranka, katere je izraz gibanja za neodvisno delavsko razredno politično akcijo v Združenih državah.

DELAVSKA STRANKA.

Arne Swabeck, izvrš. odbornik.

Delavski dan leta 1923. je zopet našel delavski razred Amerike v boju za življenje in smrt, da si ohrani gole pravice do organizacije.

Lanski Delavski dan je bil označen z Daughertyjevo sodno prepovedjo; naš stavkolomni predsednik pripravlja letos nekaj sličnega v slučaju stavke rudarjev.

Sleherni dogodek v sedanjem boju delavstva podkrepljuje dve veliki zahtevi Delavske stranke:

Amalgamacijo vseh razcepljenih unij v veliko industrijsko organizacijo na eni strani, na drugi strani pa federacijo vseh delavskih ekonomskih, političnih in podpor-nih organizacij v veliki Federativni farmerski-delavski stranki.

Pretepi s kukluksovci.

Prebivalstvo v Perth Amboyju se je dvignilo proti kukluksovcem, ki so s sorovali v tistem mestu, ter jim razbilo shod.

NAKRAVJAJ SO BILE DRŽAVNE ČETE POKLIČANE POLICIJI NA POMOČ.

New York, N. Y. — V enem največjih neredov, kar jih je še imela kukluksowska delavnost na svetu, je drhal, ki je štela okoli 5.000 oseb preobvladala policijo in požarno brambo ter razbila sejo kukluksowske organizacije, ki se je vdeležilo okoli 150 kukluks-ovcev.

Nekaj časa je bilo mesto Perth Amboy dokraj v rokah razburjenih drhal. Medtem pa so hitela redarska ojačenja z bližnjih postaj na poziv nujnostnega klica za pomoč v razburjeno in nemirno mesto.

V tem času so napadaleci prav širovo postopali z našimljenimi "vitezi" ter jih prisilili k temu, da so v neredu zbežali iz zborovne dvorane. Potem so jih po-lili po cesti, jih zmerjali, metali kamenje nanje ter jih pretepali. Velika večina kukluksovcev ni prede-la, kam gre. Bežali so, ka-ko so vedeli in mogli. Nekateri so se pa le postavili napadalcem v bran. V boju so ti izgubili svoje bele halje. Dosti se jih je po-kirilo, ali veliko jih je rešila po-licija iz rok besnih napadalcov.

Napadaleci so seveda tudi trpele precej telesnih poškoda-nj, posebno pa še tedaj, ko so se spustile s policijo v boj. Ali malo so se polastile položaja ter reobvladale celo mesto.

Policija se je borila s svojimi repelci, dokler ni bilo na tla po-litihih toliko policajev, da je njih-ov popolnoma omagala. Zatem o jeli nekateri policiji metati li-novne bombe med sovražnike na-padenih kukluksovcev. Drhal je odbila oba napada s kamenjem, a poklicana je bila vsa požarna ramba policiji na pomoč.

Ognjegasci so hoteli iztreziti razjeto drhal z vodo, ali ta je preze-la požarni brambi vse rde-čne cevi z noži in sekirami, in dnuja obrambna črta, ki je ho-la braniti kukluksovce, je bila ničena.

Ker so se kukluksovi na begu akropili po celem mestu, se je di napadalna drhal razprila po mestnih delih. In ravno to-je je preprečilo vsako večjo atko med napadaleci in branilci napadeni. Nekateri kukluks-ovi so na begu vpili in grozili, da se vrnejo 10.000 mož močni.

Prebivalstvo mesta Perth Amboy jim je odgovarjalo, da naj le-idejo. Ne boje se jih nič, ker jim jih bo postavilo 20.000 po-lu.

Policijski načelnik Tenneson je al, da je izpoznal med napa-dalci precej članov židovskih or-ganizacij in katoliške organizaci-je "Kolumbovi vitezi". Preden drhal, ki je narasla na 6.000 eb, vdrila v dvorano ter razbi- kukuksovski shod, je bilo pre- zmerjanja in prerekanja. Dr-va je nekdo zahteval od me- oblasti oboroženih ojačenj.

Napadaleci so vdrli v dvorano, kamlu je bilo videti veliko šte- me mesarskih nožev med njimi. Ob dveh v petek zjutraj je imel iz zdravnik v Perth Amboyju a čez glavo. Vsi so morali ob- ovati rane in druge telesne po-

Razne vesti.

SUHAČI IN MOKRAČI ZA PREDSED. COOLIDGE.

Washington, D. C. — Ker za-dobiva gibanje za omiljenje Vol-steadove postave dedalje več tal, postaja obnem tudi večja rado-vednost, kakšno stališče zavzema predsednik Coolidge glede prohi-bicije.

Senator Morris Sheppard, ki je vodil boj za prohibicijo v senatu, je zadržano prepričan, da bo pred-sednik s suhači proti vsakršnemu omiljenju Volsteadove postave. Senator Walter Edge pa je ravo-notako uverjen, da bo predsednik Coolidge v slučaju, če odobri kongres pivo in lahka vina, brez vsakršnega obotavljanja podpisal dotični predlog.

Coolidge je že jasno povedal, da je za strogo uveljavljenje prohi-bične postave, ali kako bi se zadržal, če bi kongres sklenil o-miljenje prohibične postave, pa ni še nobene znil.

Novi predsednik je bil navajen zdajpazdaj popiti par polfikov dobrega žganja, ali prisegel pa je, kakor trdi njegovi zaupni pri-jatelji, da se bo sedaj tako zadržal opojnih pijač, kakor se je poka-jni predsednik Harding. Po njego-vem mnenju morajo dajati tisti, ki uveljavljajo postavu, dober zgled v izpolnjevanju deželnih postav.

Več svobode v Rusiji.

Moskva, 31. avg. — Časi se iz-preminjajo tudi v Sovjetski Rusi-ji. Bivši nasprotniki sovjetov, ki so izjavili, da bodo zdaj podpirali sovjetsko vladu, so ustanovili društvo z imenom "Novi vek". Te dni je imelo društvo javni shod v moskovskem gledališču, katerega je posetilo 2000 oseb. Govorniki so nevedušno govorili o Leninu, sov-jetskem sistemu in zunanji politi-ki. Med govorniki so bili grof Aleksij Tolstoj, sin znanega filo-zofa, ki se je pravkar vrnil iz tu-jine, dalje profesor Ključnikov, bivši finančni minister v Kolčako-vi vladi in mnogi drugi prejšnji aktivni protiboljševiki. Nihče ni motil shoda. Tak shod je bil ne-mogoče še pred enim letom.

25 irskih republikanov izvoljenih.

Dublin, 31. avg. — Kakor kaže najnovejši volilni rezultat, ne bo imela vlada absolutne večine v novem irskem parlamentu. Morala bo priti koalicija. Rezultat, ki je ni popoln, je sledeči: vlada 41 republikanov, 28 neodvisnih, 14 labo-ritov, 9 kmetov. 8 izvoljenih je do zdaj pet žensk, med katerimi so štiri republikanke. Mary MacSwi-ry, sestra znanega koroškega fu-pa, ki se je usmrtil z gladom, je tudi izvoljena.

NA SMRT OBDOJENI LAHINJI NITTI ZAVRŽENA PROŠNJA ZA NOVO OBRAVNAVO.

Chicago, Ill. — Lahinja Sabella Nitti Crudelle, stara 46 let, in njen drugi, 25 let stari mož Peter Crudelle sta sedaj lahko čisto za-trdno uverjena, da bosta morala zadostiti pravici ter storiti smrt na vislicah, ker sta sporazumno umorila Sabellinega prvega moža. Sodnik Joseph B. David je zav-rnil predlog za novo obravnavo. Obekena bosta dne 12. oktobra. Lahinja Sabella Nitti Crudelle bo prva ženska usmrčena na visli-cah v državi Illinois.

Zavrnil predlog za novo ob-ravnavo je rekel sodnik: "Dokazi so v tej zadevi opravičili pravo-rek. Zločin je bil strašno grozo-vit in izvršen premišljeno pa brezsrčno in brezčutno. Predlog je zavrnjen, in po svojem prepri-čanju storim tako prav za obič- no in civilizacijo."

PRIDIGARICE NA SVOJI KON-VENCiji.

Chicago, Ill. — Nova doba se obeta vsem cerkvam na svetu. Ta-ko pravijo pridigarice, ki so se zbrale na svojo letno konvencijo v tem mestu. Te cerkvene zago-vornice so mnenja, da znajo bo-lje tolažiti razodetje božje od samega našega navpičnega patra na Dvaindvajseti.

Moški pridigarji naj se gredo manee! Me smo bodočnost cerk-vene življenja. Me vemo, kako je treba vtepati nekim ljudem "božje" nauke v butico. Moški so za staro šaro. Vsi patri in kozli, vsi nuncii in fajmoštri, vsi ti so preperelo in strohnelo blago. Am-pak me, hm, me!

Tako nekako so si pokadle žens-ke večerj na svoji konvenciji. In reči moramo odkrito, da so imele prav glede patrov in kozlov, nun-cev in fajmoštrov, ali kar se pa tiče njih samih, pa niso pametni nazorov. Kajti če priznajo, da so pridigarji nepotrebni, neprilčni in za staro šaro, zakaj bi bilo nam treba navsezadnje še pridig-arici? Treba ni nam ne pridigar-jev, niti ne pridigarice, pač pa do-brih in vnetih učitelj in učitel-jev. Sol, sol, ne pa cerkva, nam je treba, in še krvavo treba. Sol, dobrih, naprednih, brezverskih sol!

DEBS, FOSTER IN HOWAT.

Terre Haute, Ind. — (Feder. Press.) — Debs, Foster in Howat so imeli konferenco te dni na Debsovem domu. "Naš sestanek obeta biti plodonosen." To je vse, kar so povedali reporterjem, ki so pričezovali, o čem so razpravljali.

Debs je predsednik izvrševal-nega odbora socialistične stranke, Howat in Foster sta pa v zvezi z novo Federativno farmersko-de-lavsko stranko. Nepotrjena vest se glasi, da so trije voditelji raz-pravljali o možnostih enotne po-litične fronte vseh delavskih strank v Združenih državah.

POVBA MED CHICAGOM IN LONDONOM.

Chicago, Ill. — Povba med Chicagom in Londonom bo odpr-ta dne 10. septembra, kakor spo-roča čikaška trgovska zveza.

Prva ladja Ottoosinding, ki bi imela odpeliti dne 1. septembra, je sedaj v Buffalu in ne bo dospel-a v Chicago še ob času, da bi mogla odrediti iz Chicaga pred 10. septembrom.

Prvi tovor bo obstojal iz me-sarskih produktov, avtomobilov, raznih poljedelskih in drugih strojev. V Chicagu bodo naložili na parnik 400 ton blaga, ostalih 1.400 ton pa v Detroitu in Cleve-landu. Ladja bo plula v London, Liverpool in Manchester.

Turki dobe Carigrad 4. oktobra.

Carigrad, 31. avg. — Carigrad bo temeljito izpraznjen 3. oktobra in 4. oktobra bodo Turki zopet go-spodarji svojega starega glavnega mesta, ki ni več glavno. Turki go-verner je že dobil navodila iz Angore, da zapre vse klube in ino-zemske šole, katere ne dobe do-vojenja za nadaljno poslovanje. Ameriške kristjanske šole bodo tudi prizadete.

V največji stiski so ruski cari-eti, ki so si pod protekcijo zavez-nikov narodil varno gnezdo v Carigradu v zadnjih petih letih. Turki so že obvestili cariste, da vsi oni, ki hočejo ostati, se morajo identificirati pri sovjetskem po-slanstvu in priznati sovjetsko vlado. Kdor tega ne stori, mora zapustiti Carigrad in še nima kam iti, lo poslan nazaj v Rusijo.

Orki, Armeni in drugi inozem-eli odhajajo dnevno iz Carigrada.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

lahkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-89 30. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calahar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. T. Box 31, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišniške oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, uradni glasnik Jela Zvertnik, upravitelj glasila Filip Gedin.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zelenicher, Box 278, Berberston, Ohio, Fred A. Vidor, Box 573, Ely, Minn., John Terech, Box 58, Hendersonville, Pa., John Gerick, 414 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2687-89 30. Lawdale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Ambroski, Box 288, Moon, Run, Pa., John Ambroski, 14421 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Grass, Kans., za Jugosloveni- Max Mace, Box 166, Huhl, Minn., za severozapad- Milko Zagel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2639 W. 28th St., Chicago, Ill., Frank Semrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alot, 5124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Owen, 2639 W. 28th St., Chicago, Ill.

Joe. Shuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POBORI:—Korrespondenca s gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsedstva se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-89 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniške taj-nistvo S. N. P. J., 2687-89 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volijo se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2687-89 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2687-89 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodke glade poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaltu, predsedniku bolnišniške oddere, šigar naslov je zgornj.

Vsi prispevi na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Under-wood, 407 W. May St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namizila, spisal, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2687-89 30. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

trgali na konce in poteptali. Vsa dan so bile parade po mestu in sil-šali so se klici: "Doli z Grško!"

London, 31. avg. — Angleški diplomatni krogi in časopisi v splošnem strogo obsojajo Mussoli-nijev ultimatum Grčiji. Anglija upa, da liga narodov poravnata konflikt. To je zdaj prva priložnost za ligo, da nastopi v vlogi razsodnika in pokaže svojo sposobnost.

Angleži smatrajo Mussolinijevo stališče, da je grška vlada odgo-vorna za umor Italijanov v Alba-niji, za neutemeljeno. Kakor iz-glede, so umor izvršili lokalni ne-regularci, ki se dosti ne razliku-jejo od banditov.

Angleška vlada je na delu, da prepreči vojno. Angleški poslanik v Rimu je dobil nalog, da prego-vori Mussolinija, naj počaka z vsako akcijo, dokler grška vlada ne pojasni stvari. Obnemem je angleška vlada pozvala Grško, naj nemudoma apelira na ligo narod-ov.

Neoficijelno mnenje v Londonu je, da je ultimatum Italije absolutno neopravičen in najbrž se za tem skriva kakšna Mussolinijeva igra; mogoče bi fašistovski diktator rad okupiral Albanijo in nekatere grške otoke in zdaj je dobil dobro pretezo.

NAUCITE SE ANGLESKO

Mi vas naučimo govoriti, čitati in pisati angleški jezik potem pošte v kratkem času. Da vas pripravimo vam poslikamo na posliko- nje ene stranice. Znanje angleščine vam bo v korist. Ne odlašajte temveč pošljite takoj s svojim. Naslov: "Slovensko-Angleška šola", 3639 W. 28th St., cor Millard Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

LEPA PRILIKA ZA SLOVENKO,

katere veseli dobiti službo pri do-bri hiši. Sprejme se ženske v sta-rosti od 35 do 45 let. Plača po do-govoru. Ako je njena volja, se la-hko tudi omoži. Pišite na naslov: John Pikush, 9717 McCuen St., New Duluth, Minn. (Adv.)

ENTENTA POSKUŠA PREPRE-ČITI VOJNO.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Iz Italije prihajajo vesti o proti-grških izgedih in napadih na grške konzulate in trgovine. Ita-lijansko brodogrje se zbira v Ta-rantu nasproti grškega obrežja in notranjosti Italije se vrši koncen-triranje čet.

Franeosko časopisje svari Itali-jo, naj bo previdna, ker lahko iz-bove balkansko in evropsko vojno. Listi ostro napadajo Mussolinija, ki se obnaša kakor kak starorim-ski imperator in ga sarkastično nazivajo "cezarja".

Rim, 31. avg. — Rim je danes vojaški tabor. Fašisti se navduš-jejo za vojno in prirejajo velike demonstracije Mussoliniju ter sla-vijo njegov ultimatum Grkom. Gene-ral Diaz, vrhovni poveljnik itali-janske armade je dospel sredi v Rim na konferenco z Mussolinijem in drugim poveljniki. Admiral Deveral, ki je bil v Pulju, je bil tudi pozvan v Rim.

Škoči so bile sovražne demon-stracije pred grškim konzlatom v Neaplu. Podirjena množica je metala kamenje na poslopje, po-bila tipe na oknih in ranila enega konzularnega namčevca. Fašisti so splezali na streho in vrgli grško zastavo na cesto, kjer so jo raz-

818A NA PRODAJ.

Proda se dvonadstropna hiša in garaža po zmerni cen. Oglasi se pri lastniku na: 4004 West 31st Street, Chicago, Ill. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani pivo je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi shiroko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po po-šti, točno v vse kraje.

Grocerijam, stadiščarjem in v pro-dajalno delničnim damo primorano po-pust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

FONOGRAFSKE PLOŠČE

napredaj izvrstne, dobroznane slovenske plošče v tem mesecu so:—

72014—Pesmi — Ribick

Opri mi kamrico.

Prišla bo spomlad.

69602—Pesmi — Šnajdova

Ljubica povej, povej.

Ne bom se možila.

72207—Pesmi — Fongrac

Otok Bleški.

Ljubica moja, kaj si strila.

Cena 75c za vsako ploščo.

Pišite po naš brezplačni cenik.

THE JEWELRY—MUSIC SHOP,

CHISHOLM, MINN.

VARČLJIVI NAROD

VLAGA REDOVITO

INVESTIRA RAZUMNO V

KASPAR STATE BANK

NAJVEČJI JUGOSLOVENSKI BAN-KI V ZJEDINJENIH DRŽAVAH.

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice CHICAGO ILLINOIS

KAPITAL IN PREOSTANEK

\$1,250,000.00

Prodajamo parobrodne listke za vse pa-robrodne družbe v Jugoslavijo in obratno. Izdelujemo listine (affidavits) za prisel-jenike, ter pošiljamo denar v stare do-movino najceneje in najhitreje.

Janko Kermik:

Stricu v Ameriko.

II.

Stric, še vedno tišim v postelji. Ne hudejte se nikar. Vi praktični poamerikanjeni Slovenci, ne metajte lista iz rok! Tudi jaz bi rajši govoril o celjski pravdi in o drugih enakih — amerikanško-realističnih stvarih. "Nad želja mi vladajo potrebe!" poje jako filozofsko naš Lipe, in ta "lex", ki je sicer ravno tako brezumna, kakor ona kranjskega "jour fixa", ta "lex" nas tare z čezmerno silo! In ena taka "potreba" me je odvrnila od omenjenega predmeta, zakaj podala mi je boljše, hvalnečnejše — in sicer, kar mi je posebno po volji, zopet — poetičnega.

Vi v Ameriki imate svoj križ z Mormoni, mi v Sloveniji imamo pa s — fakirji! Vidim Vas v duhu, kako se Vam pri tej besedi. Vsi amerikanško-realistični obras nabira v dobrovoljne slovenske gube, če, odkod naj bi bili v moji rimsko-kršćanski Sloveniji — zakaj fakirji? Pa jih vendar res imamo! "Ex oriente lux!" dragi strček! Rodil se nam je pesnik, pravi indijski Buddha in-takoj za njim se je po prašni cesti v kolo po rokah, glavi in nogah privrtel pravi "fakir", kakršnega dozdaj v nas Slovenceh še nismo poznali.

A vidim, da moram bolj realistično govoriti, zakaj Amerikanci niste prijatelji predolgih parabol.

Ako ste tam v praktični Ameriki že pozabili, kaj je poezija, priporočam Vam zadnjo "Kre-sovo" številko, in v njej Pajkovo o cenno Gregorčičevih pesmi. Tam stoji črno na belem: "poezija je človeško javljanje dotike subjekta z objektom, ali izraževanje naših utisov, katere občutimo pri svojem zadevanju ob svet." Ta definicija, kakor sami

vsota, ni vztrajala na Pajkovem vrhu, in ako bi bila, Vi bi se je tudi ne veselili, ker midva nista bila nikdar prijatelja filozofskih definicij, a ker je še ta, ogledava jo malo po — svojo!

"Izraževanje utisov, katere občutimo pri svojem zadevanju ob svet!" Stric, od tega trenutka ne dvojim več, da je Lipe — velik poet; zakaj jaz sem ga videl enkrat — blede luna je sijala na cesti, ki pelja iz Niške v Ljubljano, kako je "zadeval ob svet" in kako je "izraževal utis", katere je "občutil pri tem zadevanju". Profesor Pajk pripoveduje, da se mora takemu poetu, kakor je Gregorčič ali, kakor on meni, naš slovenski Buddha —, pregledati in pretipati "obliko tega zadevanja". Akoravno jaz tedaj tega pravila nisem znal, spominjam se vendar prav živo, da je bila "oblika zadevanja" krepka, jako krepka, na nekaterih mestih, kjer je bil "svet" malo bolj kamenit, celo nekako trda. Pa kaj čemo? Velikim poetom je tudi tuitam "trda" oblika dovoljena. In tudi "glave in srca" se spominjam. Glejte, v tem oziru je popolnoma opravičeval Pajkovo sodbo o slovenskih pesnikih, — to je bilo v istini popolnoma "buddhaistično" nagledovanje sveta", ki se je izraževalo v njegovem počenjanju: "neka mehkočnost, neko koprnje, neko hrpenje po "Nirvani", osvobođenje od vsega čutenja in predstavljajanja, popolno uničenje vsega miljenja." — O, dragi stric v daljni Ameriki, odkrijte si svojo častljivo glavo, — Lipe je velik "narodno-slovenski" poet in Pajk je še večji filozof in kritik!

In vendar — kako krivična je človeška ali boje pesniška usoda: Gregorčič je našel svojega Pajka. — Lipe ga pa še do današnjega dne nima! In kako lahko bi ga še imel! Pomislite le: Gregorčič

poje: "Vzore pokopali so ... in Pajk vpraša: "kdo?" — potem pa zopet pravi Gregorčič: "Na grobu tam plesali so ... in Pajk zopet ves sam iz sebe zaradi te nesramnosti vpraša ter kliče: "kdo je kaj takega storil!"

Lipe pa poje na 50. strani svojih "Pesmi ljubezni":

"Smo vjele pri tatvini poštnjake, Apostelj je postal že renegat, Beštati videli smo še junake, Zapustil je že pobratim brat."

in tu se še državno-pravniški g. Pajk ni oglasil, da bi vprašal: "Kdo je ta hudodelec? Kje je? Primite ga! Držite ga!"

Ali je to "pravica", da se dopuščajo tako natolevanje? No — stric, jaz mislim, da je državno-pravniški g. Pajk umel, kje je ta "hudodeleci subjekt" in zato ni stavil obeh vprašanj; profesor-ski Pajk pa nima toliko juridične prakse, da bi slovinca takoj ujel in zato pa povprašuje tako silno. Pustimo ga torej, da mu pride do živega Hvalečnega ga torej, da mu pride do živega! Hvalečen mu mora biti ves narod slovenski!

Dvomljivo se mi zdi, da bi bilo pomanjkanje juridične prakse samo zakrivilo obtožbo Pajkovo, da nekaterih Gregorčičevih pesmi ne more umeti, da — mu niso dovolj jasne. Odkritostnost je sicer redek dar, a očividno je gospod profesor obilo oblažen s njo. Želeči je, da se mu bode tudi je nejasnosti časaoma xjasnile. A izpovedati moram, da se me je čitajočega naslovo kritike "nejasnih" pesmi, velik strah lotil; zakaj, ko sem videl, da on po svoji izpovedi ne ume, kakov je "pesnikov črni plašč" kakov je "pesnikov črni plašč" kakov je "vbrani krah" (blagor mu, — namreč Pajku!), in da misli, da ima tiček same "brate" in nobe-

ne "sentrice", shal sem se, da mož tudi ne umeje pesni "izgubljeni svet", o kateri je "Slovenec" kritik trdil, da se praveč namerje. A misli sem se, on jo vendar umeje!

Vi jo poznate, stric, to pesenco, — tragedija v petih verzih je, — in da jo more peti pesnik tako, ne treba mu "buddhaističnega nagledovanja sveta"; — treba mu je pesniškega ingenuja in srca, v katerem se steka še nekaj gorke krvi! Nagledovanje sveta naj bode še tako ali inako — moralno mora biti, in tako se znači tudi tukaj.

"Slovenec" kritik pa je narobe trdil, namreč, da ta pesem ni npravnega, in tu se me je polastila želja, da tudi temu kritiku pokažem, kako je pesem z malimi besedami tako popravljena, da jo lahko daste najnedolnejšemu pastirčku v roke, — in da bode izraževala lepo, koristno misel in sicer prav tako, kakor pravi pesnik hočejo: da jo namreč bravec šele ugane. Ustrezala bode

"Slovenec" in gospoda profesor-ju Pajku: ker glede prvega se bo razvala po načelih Praternevega "Pisarja", glede drugega pa, to bode vsak upravedel, se ne bo pomenjala z nikakim "buddhaističnim nagledovanjem". Pesem je v prvih štirih kiticah enako glasna z originalom, — zadnja kitica pa premetrojna za naš kritike. Da bomo!

Sinoči je pelj, ko slavček ljubo, zakaj pa je danes resno nje oko?

Sinoči cvetoča, rdeča ko kri, zakaj pa ji danes obramek blesti?

Imela je vrtec, of vrtec krasan, ko davi je vstala, bil cvet je obran.

Oh, cvetje je rahlo, čez noč se ospe: a žal je še meni pa njem, o dekle!

Slovenec kritičnik prišel je na vrst; zakaj pa tam v kolu bil plot je podrt?

In morala te pesmi! Popravljajte ploteve, zapirajte vrata, nemarni ne bodite, kmetovavci! Ta kritičnik pa bi v prvi vrsti tujal "Slovenec" kritik, Stric, še nekaj: profesor Pajkovo nagledovanje "Nirvani" in buddhaizma stoji od verbum, seveda nemški tiskano v Mayerjevem "Konversationslexikonu" III. natisil stran 942. Če Vam torej "Kres" še ni zadostil, pa tja pogledajte! Tam boste morda še nekoliko več našli; za zdaj pa vendar hvalični bodimo, da naš pretek vsaj Buddha, gorje, ako ocenjuje kakšnega prihodnjega pesnika naš profesor izjavi ter na podlagi Mayerjevega leksikonske dokaze, da je naš učitelj — Konfucijus!

(Dalje prihodnj.)

Delavec brez delavnega časa-pija je kakor vojak brez puške.

VELIKA TEKMA!!

Člani in prijatelji S. N. P. J., tukaj je nekaj izrednega za vas!!!

Nudi se vam ugodnost in lepa prilika, kakoršne še ni bilo v zgodovini jednote!

Sedaj imate priliko do lastnega avtomobila! Dobite lahko grafon s slovenskimi komadji! Polijemo vam pisalni stroj s slovenskimi črkami! Dobite lahko zlato uro in verižico z enotnim monogramom, samopojnik ali fountain pen! Dobite razne podučne in dragocene knjige! — PA VSE TO BREZPLAČNO!!! Vse, kar je treba storiti, je, da se malo potrudite za pomnožitev našega članstva. In to ni težko. S. N. P. J. je dobro poznana! Slovci povsod kot najboljša in popolnoma ter nevtronsko zanesljiva organizacija, zato je lahko pridobiti bodisi rojakinjo ali rojaka, da postane njen član. Vsa se rad pridruži naši mogočni delavski zadrugi, samo če ga pravilno nagovorite ter mu malo obrazložite, kako lahko pristopi in koliko prednosti in ugodnosti ter zaščite bo deležen pri nas.

Ta kampanje nismo uvedli za to, ker nam drugače ni mogoče dobiti novih članov! Naša organizacija baš sedaj najlepše napreduje in raste. SNPJ. pridobi več na novem članstvu v enem mesecu, kakor pa druge alične organizacije celo leto! Ampak vemo, da je še veliko rojakov, ki še niso v društvu. Vemo, da so vsi ti delavci in kot taki morajo imeti dobro pornu društvo. Je jih še precej, ki se na zanimajo za organizacijo, dokler so mladi in zdravi, ko pa zbole ali če jih zadene nesreča in ko postanejo stari, pa le iščejo milosti pri nas in postanejo naše breme. Vse te je treba poiskati, vse te podučiti in spraviti v naše vrste. Na bode deležni naših dobrot in naših dolžnosti.

Naši člani so bili zmeraj agili in delavni, za to smo pa tako sijajno vspeli in zgradili tako veliko, tako mogočno organizacijo. Poznali in spoštovali so nje velike načela in plemenite ideje, pa so zanje delali neumorno in se žrtvovali — vse brezplačno. In prepričani smo, da bodo delali in agitirali z isto idealnostjo, pa z večjo navdušenostjo tokrat, kajti čaka jih še posebna nagrada v obliki raznih predmetov, ki so navedeni spodaj. Tokrat ne boste delali zastoj in se samo žrtvovali, kot je bilo prej, ko je bila naša organizacija še šibka in finančno nejakta ter jo je bilo treba postaviti najprej na trdne noge, — SNPJ. bo kmalu dvamilionska organizacija in je v stanu, da vam izkaže hvalečnost za vaš trud in požrtvovalnost s primerno nagrado. Toda, ker se Vam ta prilika nudi samo med prvim junijem in zadnjim novembrom t. l., zato ne odlašajte, — zavijajte rokave in pojdite na delo takoj! Požurite se in poskušajte dobiti ta krasni avtomobil!

In v slučaju, da je pri vas premalo rojakov in nimate prilike dobiti toliko članov, da bi dobili avtomobil, se potrudite za pisalni stroj ali kaj drugega. Vsa ima priliko do dobite kake nagrade, pa naj bo nasebina še tako majhna. Glavni odbor je odločil za naše kontstante sledeče nagrade:

Za pridobitev	200 novih članov	Avtomobil (Ford Touring Car, model 1923, factory price)
" "	100 " "	Fonograf z desetimi slovenskimi ploščami.
" "	75 " "	Veliki pisalni stroj s slovenskimi črkami.
" "	50 " "	Corona pisalni stroj (ročni) s slovenskimi črkami in pet knjig K. M.
" "	40 " "	Corona ročni pisalni stroj s slovenskimi črkami, ali pa zlato uro z verižico.
" "	30 " "	Zlato uro z enotnim vrezkom ali pa kake druge tukaj omenjene predmete iste vrednosti.
" "	25 " "	Pet knjig K. M., samopojnik (Fountain Pen), dveletna naročnina na dnevnik Prosveta in privesek za uro.
" "	20 " "	Pet knjig K. M., samopojnik in dveletna naročnina na dnevnik Prosveta.
" "	15 " "	Pet knjig K. M., celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in samopojnik.
" "	10 " "	Pet knjig K. M. ali pa celoletna naročnina na dnevnik Prosveta in 2 knjig K. M.
" "	5 " "	Celoletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa tri knjig K. M.
" "	3 " "	Polletna naročnina na dnevnik Prosveta ali pa dve knjig K. M.
" "	2 " "	Slovensko-Angleška Slovnica ali pa katerakoli knjiga K. M.

Gori navedene nagrade veljajo tudi za Mladinski oddelak, samo je treba dvojno število otrok, ali dve otroka za enega člana, da se dobi ista nagrada. Vpbičevajte to!

Ta kampanja je v veljavi od 1. junija pa do 30. novembra tega leta. Nagrada se bo dobila za vse tiste nove člane in otroke, ki bodo spoznani sponobnim za sprejem v teku tega časa. Udeležje se lahko kontesta posamezni člani in društva kot celota. Društvo je opravljeno da nagrade le, če dobi v teku tega kontesta najmanj 25 novih članov, posamezniki se pa opravljeno da kateresibodi gori navedene nagrade, če dobe zahtevano število novih članov. Novopridobljeni člani in otroci se štejejo samo enkrat, to je, za one pristopile, katere dobi člani in zahteva za njih nagrado sam, ne more dobiti nagrade za ravnoliste člane še društvo.

Posebna ugodnost za nova društva in organizatorje! — Glavni odbor je nadalje sklenil, da vse nove društva, ki se ustanove tekom te kampanje, dobe vse poslovne knjige brezplačno, in član, ki organizira novo društvo, je opravičen do gorinavedene nagrade, če dobi potrebno število novih članov.

Bratje in sestre — HAJDI NA DELO!!! POŽURIMO SE ZA NAGRADO!!!

Josip Jurčič:

DOKTOR ZOBER.

(Dalje.)

"Vinograd" je bilo ime dobre četrt ure od grada oddaljenemu brdu, ali samo ime, kajti vinske trte ni bilo videti nobene, le posamezne stare breskve, vzrasle še iz korenin svojih mater, so še stale in dajale ugibati, da je pač morda nekakšni posestnik pražanski poskušal tu sadiiti vinoko trto, a sta premurilo podnebje tega kraja in neracionalno izbranje trane vrste uničila kmalu njegov trud in je le še kraj imel svoje ime ter so od vinogradine ostale samo še podrasle breskve.

Mimo starih orohov po malo razhojeni stezi je drljal pot do vinograda. Prav prijeten izprehod po mehku. In prijeten v družini lepe veselo devovke, ki je brbljala kakor veselo dete, najnevažnejim rečem pokladaje veliko imenitnost: kako breskve niso še zrele, ali več nego pol jih je že pokradenih; pa da naj bi zli ljudje vsak čakali, da dozori sadje in potem stoprv kradli; pa da ona in teta med vsem sadjem najrajša ima breskve in če jih sedaj nekoliko ne dobi, dobiti jih ne bode več; pa Matija je hotel a puško smoti čakati iti tatov, ali ona ni pustila, ker bi se mu bila puška izprohila in bi tatove zadela, ali je vendar bolje, da se breskve pokradejo, nego da bi bil cu človek ranjen; in kdo so tatovi, to je znano, to so trije kajžarski sinovi gori nad rebrijo, postopali, ki bodo pa vsi trije soldatje, tako je pravil hlapce Matija; in ti-le orehi so bili lani tako polni, da je skoro za vsakim peresom bil en sad, to da letos ni nobenega, spomladi so lepo eveteli in drevo se je razvelenilo, pa neko jasno noč je slana padla na zelenje in orehova drevesa so bila oigana, da je bilo vse črno; to je tako žalostno spomladi, kakor je lepo evetje; posebno čimjervo to je najlepše evetje.

Duhovit ta razgovor menda ni bil, in vendar ga je Lisee z največjim pozorom poslušal ter malo jih je imel, ki bi ga bili bolj zanimali. V ustih gospodine Lisee se je glasilo vse tako izredno lepo in zanimivo, da je bil srečen, ne vprašuje in ne premišljuje, ali sme biti ali ne. In areča je besedi skopa, tako je tudi Lisee mnogo molčal in poslušal in le toliko posezal vmes, da se nitka ljube zgovornosti njegove spremljevalke ni pretrgala.

Breskve so bile nahrane. Mnogo jih itak ni šlo v kosarico, ki jo je s seboj prinesla, niti je, ne prej ne zdaj, Lisee dala na odnašanje.

"Tu sedite, kako lep razgled!" in začela mu je imenovati cerkvice, vasi naseljena po vrsti, kakor so se po dolini videla, van je poznala. Tam, kjer se vidi oni hrib, tam je Kobljak, tam je doma ta in ta; in ondaka, kjer se vidi ono belo med drevjem, ondu je kapelica sv. Neže, kamor hodijo ljudje na boljšo pot itd.

"In streha našega doma se tudi vidi. Glejte, naša Marta je zakurila, dim se vdičuje. Kako lepo! Kaj ne, da je lepo pri nas? Lepše kakor v mestu, ne?"

"Gotovo!" odgovori Lisee. In ker je še moralo danes ali jutri povedano biti, dostavi: "In prav teško mi bode zapustiti jutri ta kraj."

"Zakaj zapustiti?"

"Jutri odidem."

"Kam?"

"V mesto nazaj, tu nimam nič dela več."

Lisea ga resno-prestrašeno pogleda.

"Jutri in kdaj pridete nazaj?"

"Najbrž odidem za vselej, gospodična!" odgovori Lisee in glas se mu trese.

Nastane premolk.

"In vi morete lahko iti od nas?" vpraša ona s tihim opreznim glasom.

Lisee ji pogleda v lice. Nje velike oči so bile vprašuje uprte vanj, in ... zdajci sta zalesketali v njih dve solzi, ki sta se spustili po belem licu nškol.

Opešalo je bilo njegovo premagovanje! Ljubezen ima svojo brezozirno moč!

"Ne morem, deklica ljubljena!" vzklikne on.

Nje mokro oko mu je zaprčalo prvič gotovost o nje ljubezni, in ta hip je tudi v njem razvaljala in vse prevladala strast. Burno objame deklico in ji odpoljubi solze z belega lica.

Meja je bila pretrgana, prestop storjen, nazaj ni bilo več mogoče. Spoznanje je prišlo obema, da sta se ljubila že dolgo, že prej, ko še občevala nista. Tedaj, kakor bi bilo "namenjeno". In ker pravijo, da nihče usodi svoji na uteče, in dostavljajo, da je ljubezen kakor voda, ki se nabere in predere vse pomisleke, s katerimi ji stavi jezove hladni razum.

"Ne govori z nikomer, srce moje, tako dolgo da jaz sberem svoje misli in ti povem, česar sedaj ne morem, prenašlo in nenavadno je prišla vsa sreča tvoje ljubezni. Če ne bodeva mogla sama govoriti, bodem ti pisal."

Tako je Lisee govoril po zadnjem poljubu, ko sta na poti domov sopet med orehi hodila po mehki travi, in ko je prej tako vesela, tako brezskrbna in nedolžna deklica v najkrajšem času vsa izpremenjena nosila v svojem srcu prvo skrivnost svojega življenja, sladko skrivnost prve ljubezni.

Gori v vinogradu pa je iz gorza stopil precej po odhodu naših ljubimcev stari Zober s puško na rami in s torbo ob boku, počasno korakal do mesta, kjer sta onadva sedela, tam pogledal v tla, kakor iskajoč, da-li sta kaj izgubila, in naposled puško in torbo odločivši sam sedel.

"Historična tla za dva človeka. Kakor je bilo videti, sta tu začela. Kakšen bode konec? Kakšen spomin na to-le ped zemlje? Ali bosta dosegla ono vsakdanje stanje, katero se jima sedaj kakor hodoča sreča sveti v fantaziji, da bode kesneje, ako dobljeno, le navadno regularno dolgočasno stanje ali pa jima bode ta trenutek in ta prvi poljub porodil črva, ki bode še na stare dni kavsal in govoril: "Kaj je onega trebalo, čemu si veroval in varal srce, budalo! Eno ali drugo, v rezultatu ni velike razlike. Vraga! Sedel sem na gorko tu, a mladega duha na tem sedku ne čutim. Nič vpliva, nič poezije, nič čudes več!"

Osemnajsto poglavje.

Naslednji dan je bil sicer tisti česti dan, za odhod namenjeni dan, ali Lisee ni odšel, niti delal si novega roka.

Prebil je noč skoro brez spanja. Midil je mnogo, težke misli. Spominjal se je, kako so razmere tu v gradu, kako so njegove. Vse neugodno in nobenega razgleda v gladko bodočnost! Čudno protivje bolne matere njegovo materialno stanje, oprto samo na delo in zdravje, celo obiljano prijateljstvo gospodine Senčarjeve — vse to mu je težilo srce in šalil se je! Zakaj je vzel nji mir? Kaj je nje duša trebala viharjev nesrečne, ker neuspešne ljubezni?

Vendar na koncu vsega takega premišljevanja sede Lisee in napiše Lini pismo polno — ne kakšnih takih pomislekov, nego — polno vroče ljubezni in večne zvestobe. In kar je pisal, teklo mu je samo izpod peresa, zajemano je bilo iz srca, zato je bila tudi resnica, kakor ono prvo, dasi zopet učeni in bogobojni ljudje trdijo: "Resnica je samo ena!"

(Dalje prihodnj.)